

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken - LUPP 2024

Rapport från LUPPgruppen om ungdomsdialoger och framkomna förslag

Socialförvaltningen - Hanna Torstensson
Barn- och utbildningsförvaltningen - Lisa Lidström
Kommunstyrelsen Kulturenheten - Mårten Öhrling

Innehåll

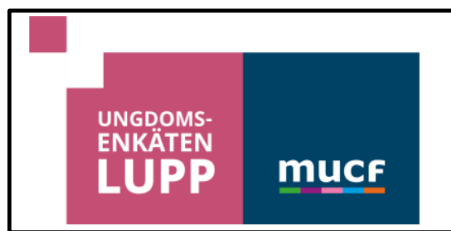
1, LUPP-enkätens syfte	3
Arbetet med LUPPen tar form	3
Arbetsgång.....	3
Ungdomsdialoger.....	4
Reflektioner från ungdomsdialoger.....	4
2, Sammanfattning från ungdomsdialoger om fokusområden från LUPP-enkäten	5
2.1 Fritid och aktiviteter	5
Förslag.....	6
Andra undersökningar som har kopplingar till fokusområdet	6
2.2 Skolmiljö, trygghet och trivsel	7
Förslag.....	8
Andra undersökningar som har kopplingar till fokusområdet	9
2.3 Hälsa och välmående	9
Förslag.....	10
Andra undersökningar som har kopplingar till fokusområdet	10
2.4 Inflytande och delaktighet	11
Förslag.....	12
Andra undersökningar som har kopplingar till fokusområdet	12
2.5 Arbete och framtid.....	14
Förslag.....	15
Andra undersökningar som har kopplingar till fokusområdet	15
3, LUPPgruppens sammanfattande reflektioner	16
1. Fritid och aktiviteter.....	16
2. Skolmiljö, trygghet och trivsel samt Hälsa och välmående	16
3. Inflytande och delaktighet	16
4. Likvärdiga livsvillkor i hela kommunen	16

1, LUPP-enkätens syfte

LUPP-enkäten är till för kommuner och regioner som vill få kunskap om hur unga har det, vad de gör och vad de vill göra, hur de mår och vad de tycker om sin bostadsort. MUCF är myndigheten som tar fram och tillhandahåller enkäten.

Underlaget i LUPPen kan användas för att fatta mer välgrundade beslut som rör barn och unga i kommunen inom flera olika områden såsom fritid, skola, familj, hälsa, trygghet, samhälle och demokrati, arbete och framtid.

Underlaget från LUPPen kan behöva utforskas vidare eller kompletteras med annat underlag. LUPPen 2024 genomfördes i samarbete med Kommunförbundet. Kommunförbundet har också tagit hjälp av analysföretaget Ramboll för att, dels skapa en dashboard åt kommunerna i länet, dels för att ta fram ett PM med rekommendationer till kommunen baserade på kommundialoger. PM:et finns tillgängligt på [kommunens hemsida](#).

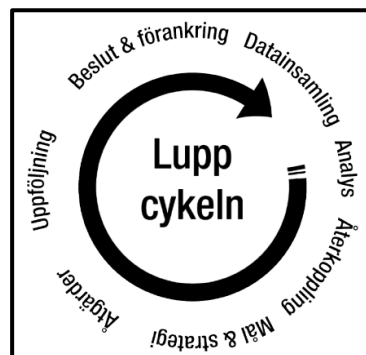
Arbetet med LUPPen tar form

I Västerviks kommun har LUPPen genomförts var tredje år sedan 2012. Underlaget har hanterats och använts på olika sätt genom åren. Inför 2024-års LUPP-enkät beslutades det om en arbetsgrupp (LUPPgrupp) som skulle säkerställa att LUPPen genomfördes och även ansvara för att svarsunderlaget följdes upp. LUPPgruppen löper över fler förvaltningar och utgörs av en representant från Socialförvaltningen, Barn- och utbildningsförvaltningen och Kommunstyrelsens kulturenhet. LUPPgruppen återkopplar sitt arbete till kommunens Styrgruppen för barn och unga.

Arbetsgång

Innan LUPP-enkäten genomfördes under hösten 2024 la LUPPgruppen fram ett förslag kring hur uppföljningen av svarsunderlaget kunde se ut, vilket Styrgruppen ställde sig positiv till. Upplägget följer i huvudsak den LUPP-cykel som MUCF tagit fram. MUCF pekar på att huvuddelen av arbetet med LUPP sker efter att enkätundersökningen är genomförd.

Efter LUPPen genomfördes har arbetet handlat om att ta fram fokusområden att arbeta vidare med genom olika typer av ungdomsdialoger och att sammanfatta samt analysera dem. LUPPgruppen har försökt att spegla det som ungdomarna tagit upp, svarat på frågor om och berättat för oss. Förslagen har skapats utifrån det. Det innebär att en del förslag eller initiativ kanske redan finns eller är i en uppstartsfas i kommunen eller hanteras av snarlika insatser, men vi behöver ändå nämna dem eftersom det är underlag och synpunkter som ungdomarna i kommunen har framfört.

För att kunna återkoppla till Styrgruppen handlar framtagandet av den här rapporten också om att beakta Rambolls analyser och att se vad andra relevanta undersökningar, på såväl regional som nationell nivå, pekar på i relation till fokusområdena. Sammantaget leder det fram till förslagen i den här rapporten som har som ambition att både ge konkreta förslag som kan verkställas relativt snabbt och förslag som behöver utredas eller beredas vidare men som kan ha långsiktiga positiva effekter för barn och unga i Västerviks kommun.

Styrgruppen för barn och unga i kommunen är mottagare och förvaltare av förslagen i den här rapporten och är de som ytterst kan besluta kring hur förslagen ska tillvaratas, vilka som kan drivas vidare och förverkligas.

Ungdomsdialoger

LUPPgruppen har träffat ungdomar från alla fyra kommunala högstadium i Västerviks kommun och ungdomar som ingår i elevforum på Västerviks gymnasium. Metoderna för dialogerna har sett lite olika ut. Vid något tillfälle var vi i uppehållsrummet och pratade med ungdomarna på rasterna och bad dem skriva ner sina tankar och fästa på en frågeaffisch. Vid ett annat tillfälle intervjuade vi några ungdomar i liten grupp. Oavsett metod så har frågorna handlat om att försöka att få ungdomarna att problematisera och resonera kring fokusområden som tar avstamp i LUPPen. Fokusområdena har i huvudsak handlat om:

- Fritid, vad gör ungdomarna? Vad vill de göra? Finns det hinder? Vad är det för hinder i så fall? etc.
- Skola, hur är skolmiljön? Känner ungdomarna sig trygga eller utsatta? Förkommer det rasism? etc.
- Hälsa, om man mår dåligt vad beror det på? Vet ungdomarna vart de ska vända sig? Vad beror ohälsa på? etc.
- Inflytande och delaktighet, är ungdomarna engagerade i samhällsfrågor? Hur kan de vara med och påverka och vad vill de ha inflytande över? etc.
- Framtid och arbete, hur ser ungdomarna på framtiden? Vad får dem att stanna i kommunen? Vad påverkar deras livsval? etc.

Reflektioner från ungdomsdialoger

Vår gemensamma upplevelse av att ha träffat ungdomar, från flera olika delar av kommunen, är att de verkar generellt sätt tycka om att bo där de bor även om det finns saker de vill förbättra. Ungdomarna ger ett intryck av att må ganska bra när vi träffar dem och ha en relativt positiv syn på många saker. De tycks spendera en hel del tid med sina familjer och det är också en av anledningarna till att de trivs. Vi får uppfattningen om att läget är ganska bra och det återspeglas också i Rambolls PM. Vi är mycket tacksamma över att ha haft möjligheten att resonera med ungdomarna, att vi har fått göra ett kort inlägg i deras vardag och fått ta del av deras tankar, förslag och idéer. Ett stort tack för ert deltagande!

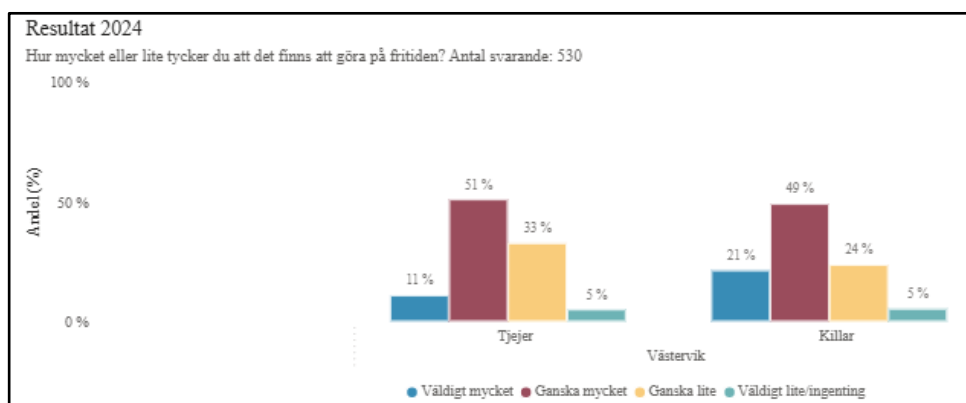
/Vid pennan Hanna, Lisa och Mårten

2, Sammanfattning från ungdomsdialoger om fokusområden från LUPP-enkäten

Här följer en sammanställning av ungdomsdialogerna från 2025 på Ankarsrums skola, Ellen Keyskolan, Ludvigsborgsskolan, Östra Ringskolan och elevforum vid Västerviks gymnasium. Varje fokusområde åtföljs av förslag med koppling till LUPP-resultatet och korta nedslag i andra undersökningar eller underlag inom samma område som påvisar liknande slutsatser.

2.1 Fritid och aktiviteter

Alla diagram i rapporten är hämtade från LUPP-dashboarden och speglar svaren från både årkurs 8 och årkurs 2. Det är filtrerat på pojkar och flickor i grundskolan och gymnasiet. Resultat som presenteras här redovisar inte annan könstillhörighet eller anpassad skola. Underlaget är hämtat 2025-10-31, [Digitala verktyget för LUPP i Kalmar län - Kommunförbundet Kalmar Län](#).

Sammanfattning av ungdomarnas synpunkter: Ungdomarnas fritid (åk 7-9) består till stor del av att umgås med vänner, vara på sociala medier, spela datorspel eller liknande och för de äldre, köra EPA-traktor. Ungefär en tredjedel deltar i organiserade idrottsaktiviteter (av de som deltar i dialogen).

Det finns en tydlig efterfrågan på fler och mer varierade aktiviteter. Specifika önskemål som nämns är ett inomhusgym (Ankarsrum), innebandy för tjejer (Gamleby) och bättre fotbollsmål (Staden, söder).

Ett genomgående och signifikant hinder för deltagande (åk 7-9) är transporter och ekonomi. Många ungdomar, särskilt de som bor utanför centralorterna, är beroende av skjuts från föräldrar. Kollektivtrafiken upplevs som otillräcklig och/eller för dyr. Även kostnader för utrustning och medlemsavgifter ses som ett hinder.

"Ungdomarna uppger att det finns flera orsaker till att de inte kan ta sig till sin aktivitet. Det beror bland annat på att de inte kan få skjuts, dålig kollektivtrafik och att resorna är för dyra." Östra Ringskolan

Ungdomarna på Västerviks gymnasium lyfter också behovet av aktiviteter som är ekonomiskt möjliga att delta på. De efterfrågar fler turneringar (likt nattfotboll) och önskar åtkomst till hallar för inomhusidrott eller spontansport. De nämner också en önskan om nattklubb för ungdomar under 18 år.

Förslag

- **Tillgängliggör befintliga lokaler och platser:** Utred möjligheten att ge ungdomar ökad åtkomst till befintliga idrottshallar för olika aktiviteter och spontansport på kvällar och helger.
  - **Informera:** Ta fram en "aktivitetskarta" eller motsvarande över kommunens olika platser för aktivitet och idrott som är tillgängliga för ungdomarna både inomhus och utomhus. Informera även om fritidsbiblioteket och liknande som är relevant för att kunna vara aktiv och ta egna initiativ.
- **Stöd till föreningslivet:** Rikta stöd till föreningar för att starta upp efterfrågade aktiviteter. Stöd även arrangemang som "nattfotboll" och andra typer av öppna turneringar som är kostnadsfria för ungdomarna att delta på.
  - **Undersök och kartlägg:** Vad saknar ungdomarna för fritidsaktiviteter inom såväl idrotten som kulturen och vad kan kommunen bidra med för att öka utbudet i hela kommunen?
- **Dialog med KLT:** Inled en tät dialog med KLT för att påtala ungdomarnas behov av utökade turer, eller turer som motsvarar deras resbehov bättre och till rimligare priser.
  - **Informera:** Visa och synliggör tydligare för ungdomarna KLT:s olika biljettlösningar och framförallt *Fritidsbiljetten*.

Andra undersökningar som har kopplingar till fokusområdet

- **Koppling till LUPP:** Dialogerna förklarar till viss del LUPP-enkätens paradox. Det vill säga nöjdheten med fritiden är hög 88 %, samtidigt som andelen som saknar fritidsaktiviteter har ökat mycket från 29 % 2021 till 40 % 2024. En slutsatsen kan vara att aktiviteterna är otillgängliga på grund av geografi och/eller ekonomi.
- **Ungdomsbarometern (Gen Z)¹:** Undersökningar från Ungdomsbarometern visar att unga spenderar mer tid hemma. Det kan förklara efterfrågan på mer lokala, kravlösa och spontana aktiviteter (som gym eller öppen idrottshall) framför organiserat föreningsliv.
- **MUCF:s rapport "Fokus 24 – Platsens betydelse" - 2024:** Västerviks resultat är ett tydligt exempel på de utmaningar som "Platsens betydelse" belyser. Rapporten slår fast att unga i landsbygdskommuner har sämre möjligheter till meningsfull fritid och sämre möjligheter att kunna ta sig till och från aktiviteter. Ungdomarnas röster, från de lokala ungdomsdialogerna, är till stor del en bekräftelse på denna nationella, strukturella ojämlikhet.

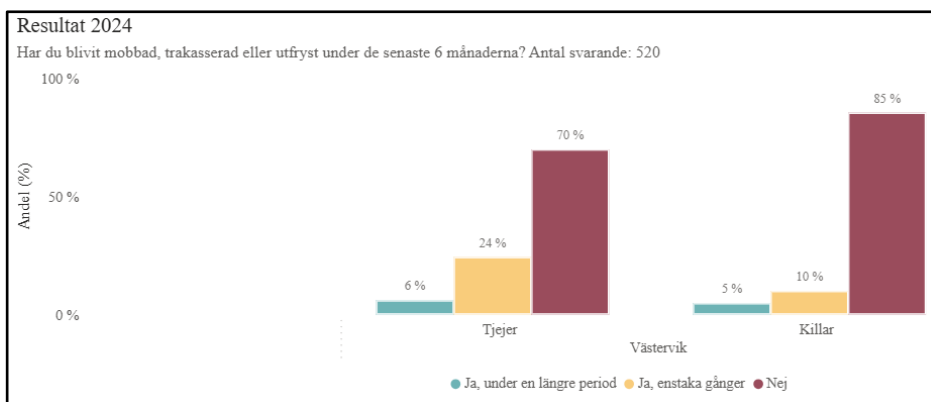
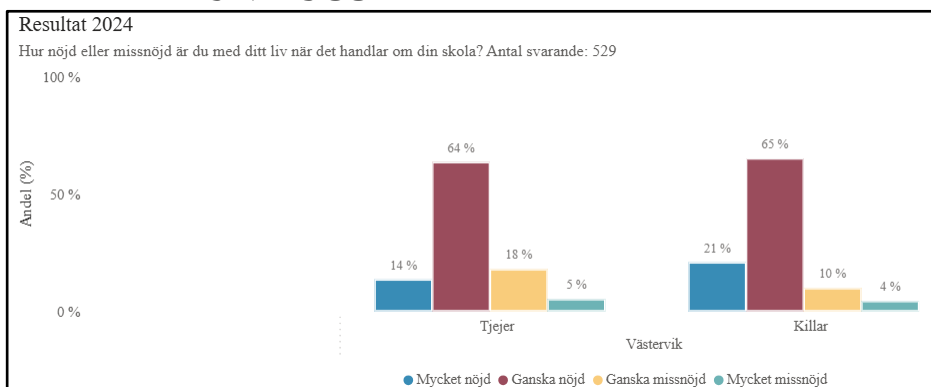
---

¹ Föredragning på forum *Barnrätt Kalmar Län* 2025-10-09 om **Generation Z** av Ungdomsbarometern (analysföretag) som undersökt och kartlagt attityder bland svenska ungdomar.

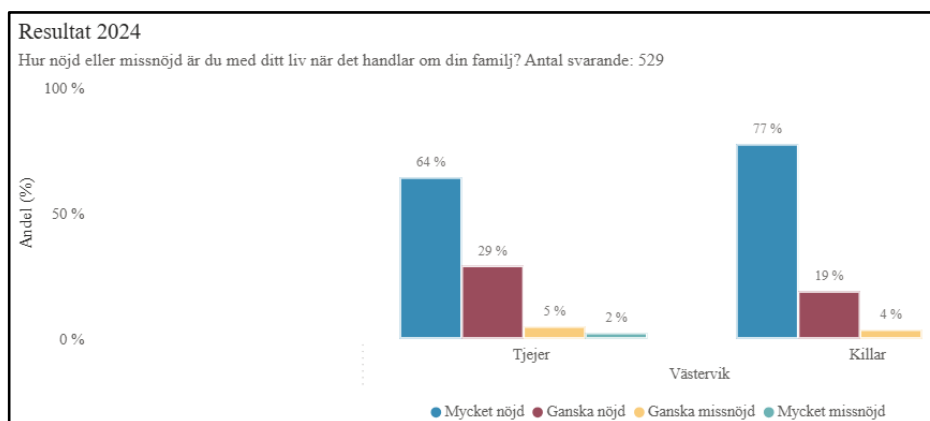
- **Workshops med gymnasieelever kring regional utvecklingsstrategi²:**
I diskussionerna lyfter ungdomarna vikten av en tillgänglig kollektivtrafik. Det är viktigt att avgångarna är täta, både i stan och på landsbygder. Det gäller på vardagar, helger och på skollov. "Jag kan inte ens ta mig till stan på helgerna" säger en ungdom och en annan menar att "Om man bor utanför städer så är man nästan fast". Ungdomar i hela länet vittnar om att de är 'fast' utan skjuts och att med dåliga förbindelser (särskilt kvällar och helger) vilket direkt hindrar en aktiv fritid och skapar en känsla av vara beroende av vuxenvärlden för att kunna ta sig till olika saker.

2.2 Skolmiljö, trygghet och trivsel

² Resultatdel från workshops med gymnasieelever kring regional utvecklingsstrategi

I arbetet med revidering av regional utvecklingsstrategi för Kalmar län genomfördes under hösten 2024 workshops med gymnasieelever. Drygt 200 elever från Stagneliusskolan i Kalmar, Åkrhällskolan i Nybro, Vilhelm Mobergs gymnasiet i Emmaboda, Oscars gymnasiet i Oskarshamn och Västerviks gymnasium i Västervik. Resultatdelen är en övergripande beskrivning och reflektioner av det som kom fram i diskussionerna, vid sammanlagt åtta workshops. Vid frågor kring workshoparnas innehåll, kontakta Elin Johansson, elin.l.johansson@regionkalmar.se eller William Wirsén, william.wirsén@regionkalmar.se.

Sammanfattning av ungdomarnas synpunkter: Bilden av mobbning och rasism (åk 7-9) varierar mellan skolorna. På Ankarsrums skola upplevs det inte som ett utbrett problem. På Ludvigsborgsskolan men främst på Östra Ringskolan är det en betydligt större fråga, där beskriver ungdomarna en polariserad miljö och efterfrågar kraftigare ingripanden från vuxna. Det har uppstått ett vi-och-dom-läge på Östra Ringskolan där två stora elevgrupper står i opposition mot varandra. Det var värre förra läsåret och har lugnat ner sig något nu, berättar en elev. Ungdomarna säger att man måste prata om de här frågorna mycket tidigare under skolgången och fortsatt att prata om värdegrund och bemötande under hela på högstadietiden.

"Om man har fler kompisar har man ett bättre skydd mot mobbning och rasism." Östra Ringskolan

En gemensam nämnare i lösningarna från ungdomarna är behovet av ökad och mer aktiv vuxennärvaro. Ungdomarna vill att vuxna ska ingripa tydligare, markera mot oacceptabelt beteende och finnas tillgängliga i korridorer och på raster. De föreslår även vuxenledda rastaktiviteter.

På Västerviks gymnasium upplever ungdomarna från naturvetenskaps-, teknik- och ekonomiprogrammen att stämningen på skolan är god och allmänt bra utifrån deras perspektiv. För att öka trivseln föreslår de föreningar inom elevgrupperna med olika inriktningar, som exempelvis en fotbollsklubb för spel på håltimmar.

Förslag

- **Resurssätt för ökad vuxennärvaro i grundskolan:** Säkerställ att grundskolorna har tillräckliga resurser för en stabil och beständig vuxennärvaro runt eleverna där olika professioner samlas.
  - Stötta lärarna i arbete mot normbrytande beteende genom att bland annat stärka kollegiet och satsa på arbetsmiljöfrämjande insatser.
- **Stöd för strukturerade raster:** Ge skolorna verktyg för vuxenledda aktiviteter som främjar inkludering. Stöd även elevdrivna initiativ, som de 'föreningar' eller klubbar som gymnasieeleverna föreslår, för att öka trivseln på raster och håltimmar.

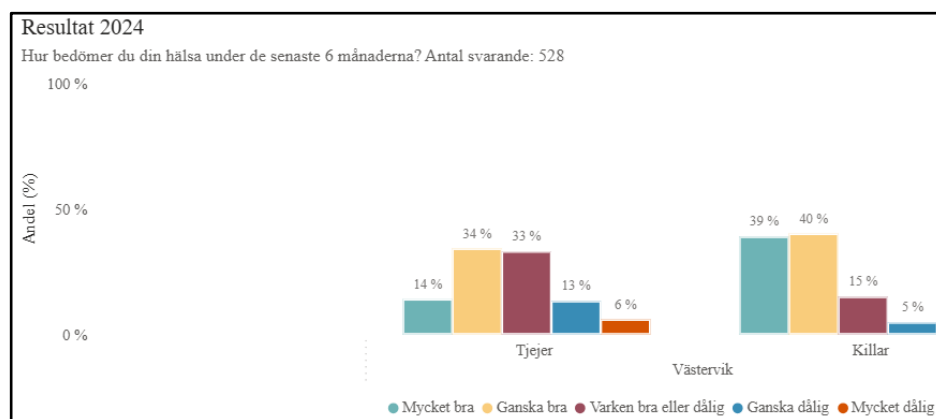

- **Utbilda i civilkurage:** Ge utökade resurser till skolorna så att de har större möjligheter att exempelvis införa temadagar, workshops eller elevtrygghetsteam på grundskolorna som arbetar för tolerans, allas lika värde och hur man agerar mot mobbning. Lägg vikt vid skolornas planer mot kränkandebehandling och arbetet kring dessa.
- **Genomför trygghetsvandringar:** Genomför trygghetsvandringar tillsammans med elever på samtliga skolor för att identifiera och åtgärda fysiskt otrygga platser, både inomhus och utomhus.

Andra undersökningar som har kopplingar till fokusområdet

- **Koppling till LUPP:** Underlaget i LUPP-enkäten 2024 visar en tudelad bild. Tryggheten i bostadsområdet är mycket hög, 93 %. Samtidigt finns en könsskillnad på stan/i centrum där 77 % tjejer respektive 87 % killar känner sig trygga. Dialogerna visar dock att otryggheten för många upplevs i skolan.
- **MUCF:s rapport "Fokus 24 – Platsens betydelse" - 2024:** Den höga tryggheten i bostadsområdet bekräftas av MUCF:s rapport som visar att unga i landsbygdskommuner känner sig tryggare än unga i städer. Detta är en reell styrka för Västerviks kommun.
- **Ungdomsbarometern (Gen Z):** Generation Z känner, enligt undersökningen, en ökad oro för kriminalitet i samhället. Denna oro kan förstärka upplevelsen av lokala konflikter och polarisering, vilket gör ungdomarnas krav på synliga vuxna och tydliga konsekvenser i skolan extra viktiga.
- **Barnombudsmannens rapport "Hur dåligt måste man må egentligen" – 2024:** "Barn som utsätts för kränkande behandling, trakasserier eller mobbning har sämre självkänsla, de upplever mer ångest, minskad livsglädje och får oftare suicidtankar. Forskning visar att barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar löper en högre risk att bli mobbade, vilket i sin tur kan leda till psykiska problem, även senare i livet... Barnombudsmannen vill understryka vikten av ett systematiskt arbete mot mobbning eftersom kopplingarna till psykisk ohälsa är så tydliga."

2.3 Hälsa och välmående

Sammanfattning av ungdomarnas synpunkter: Många ungdomar (åk 7-9) upplever stress, irritation och oro som är direkt kopplad till skolsituationen (prov, sociala relationer, studiero). Andra faktorer är sömnbrist och matvanor. Även ungdomarna på Västerviks gymnasium tror att många blir stressade av prov och läxor.

Ett alarmerande resultat (från Ankarsrum, åk 7-9) är att ungdomarna inte vet vart de ska vända sig för att få hjälp när de mår dåligt. Tillgången till kurator och skolsköterska upplevs som bristfällig eller obefintlig.

"Ungdomarna vet inte vart de ska vända sig ifall de mår dåligt eller behöver hjälp. De säger att skolan inte har någon kurator och att skolsköterskan sällan är på plats." Ankarsrums skola

På Västerviks gymnasium verkar kontaktvägarna vara tydligare. Ungdomarna uppger att om man inte mår bra kan de vända sig till lärare, mentor, rektor eller studie- och yrkesvägledare. Ungdomarna berättar att lärare exempelvis hänvisar dem vidare till rätt instans, vilket uppfattas positivt, och att de kan prata med elevhälsan.

Förslag

- **Garantera tillgång till elevhälsa:** Ge, främst grundskolan, bättre förutsättningar för att säkerställa att elever har regelbunden och synlig tillgång till kurator och skolsköterska m.fl. som ingår i skolans elevhälsoteam.
  - **Informationskampanj:** Starta en kampanj riktad till samtliga ungdomar (särskilt åk 7-9) om var man kan söka stöd, både inom skolan (elevhälsan) och utanför (t.ex. ungdomsmottagningen).
- **Fokus på förebyggande hälsoarbete:** Ge skolorna bättre förutsättningar för att aktivt arbeta med stresshantering och studieteknik.
- **Främja sunda vanor:** Stöd initiativ både i och utanför skolan som uppmuntrar till bättre sömn, näringsrik mat och fysisk aktivitet.

Andra undersökningar som har kopplingar till fokusområdet

- **Koppling till LUPP:** Dialogerna ger en direkt förklaring till LUPP-enkätens mest alarmerande fynd: den stora könsskillnaden i självskattad hälsa, endast 48 % av tjejerna mår bra, mot 79 % av killarna. Det är en tydlig koppling mellan skolstress och psykisk ohälsa.
- **Ungdomsbarometern (Gen Z):** Undersökningen beskriver en generation med starkt fokus på att "prestera i skolan" och "leva ett hälsosamt liv". Ungdomarnas upplevelser visar flera exempel på vad som kan uppfattas vara baksidan av denna prestationskultur.
- **MUCF:s rapport "Fokus 24 – Platsens betydelse" - 2024:** Rapporten pekar på att unga i landsbygdskommuner rapporterar god tillgång till vård i något lägre utsträckning. Därför blir elevhälsan på skolan ännu viktigare i Västerviks kommun där många ungdomar bor på landsbygden.

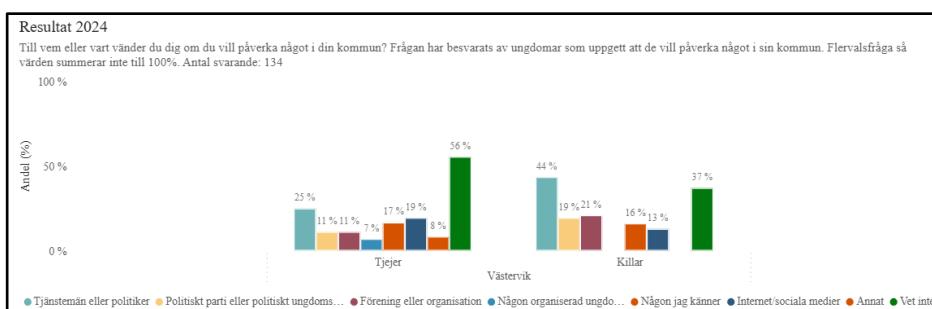
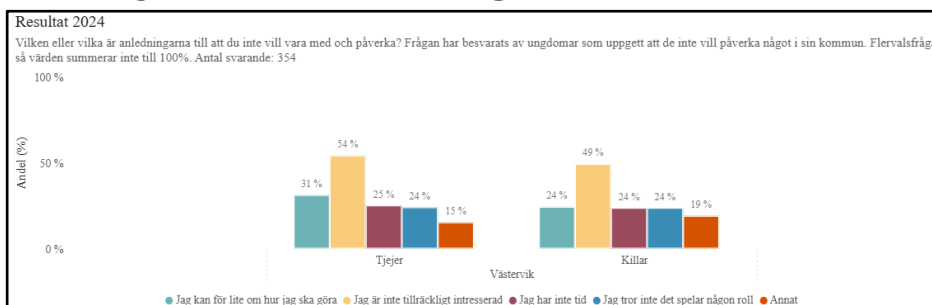

- **Barnombudsmannens rapport "Hur dåligt måsta man må egentligen" - 2024:** Barnombudsmannen beskriver i sina slutsatser att många barn "upplever att elevhälsan är osynlig. Barn efterfrågar trygga vuxna i skolan som de kan prata med om sina problem och som lyssnar på riktigt. De vill ha hjälp att förstå om de bör söka vård eller stöd. Barn poängterar att skolan är en mycket viktig arena och att vuxna i skolan måste uppmärksamma barn som mår psykiskt dåligt.

Elevhälsan har en viktig roll i att arbeta förebyggande och främja psykisk hälsa. Det är därför anmärkningsvärt att många barn inte känner till dess existens eller uppfattar att den är till för dem. Barnombudsmannen menar att elevhälsan måste utvecklas och att barn också ska ges möjlighet till behandling i skolan. Det är centralt att barn själva görs delaktiga i det arbetet. Barn efterfrågar hjälp som är flexibel och anpassad till dem.

De lyfter även att till exempel långa resvägar försvårar deras vardag och gör att de avstår från att söka vård. Barnombudsmannen ser att en väl utbyggd och flexibel elevhälsa både kan underlätta för barnet och avlasta barn- och ungdomspsykiatrien genom att erbjuda lättillgängligt stöd och viss behandling."

2.4 Inflytande och delaktighet

Sammanfattning av ungdomarnas synpunkter: Intresset för att påverka samhällsfrågor är generellt lågt (åk 7-9). Många ungdomar vet inte hur de ska gå tillväga. När de vill påverka är det oftast fokuserat på närmiljön såsom skolan och fritidsaktiviteter. Elevrådet nämns, men dess effektivitet framgår inte.

"Om ungdomarna skulle försöka att förändra något så är ett sätt att 'ta kontakt med någon bra vuxen' men de har lite svårt att precisera vem det skulle vara." Ankarsrums skola

Ungdomarna på Västerviks gymnasium verkar ha högre kunskap om kanalerna för inflytande. De nämner att det finns politiska föreningar att engagera sig i, motionsskrivande inför ungdomsfullmäktige och e-förslag/medborgarförslag via nätet. De nämner också lokala grupper, omröstningar, namninsamlingar och sociala medier som sätt att påverka.

Förslag

- **Involvera unga i relevanta processer:** När kommunen planerar för nya mötesplatser, idrottshallar, förändringar i skolmiljön eller liknande så behöver barn och ungdomar aktivt involveras i början av processen.
  - Skapa fler direkta forum för dialog mellan ungdomar och beslutsfattare (t.ex. ungdomsforum).
- **Synliggör resultat:** Återkoppla alltid till de ungdomar som har lämnat synpunkter för att visa att deras åsikter tas på allvar och leder till förändring.
- **Skapa en samlad digital plattform:** Skapa exempelvis en hemsida, 'Ung i Västervik' som innehåller till exempel:
  - information om BRIS, UMO, BEO m.m.
  - länkar till ungdomsmottagning m.fl.
  - kontaktvägar till fältare, fritidsgårdar etc.
  - Information om utbildningar och karriärmöjligheter som finns inom Västervik och länet. Tips om jobbtillfällen/feriepraktik o. dyl.
  - ett kalendarium över aktiviteter i kommunen för barn och ungdomar
  - "aktivitetskarta"
  - inbjudan till ungdomsforum, 'fråga en politiker', hur man lämnar e-förslag och en tydlig väg in för inflytande och delaktighet i kommunala frågor.
- **Ökat behov av samordning:** Utred behovet av en kommunal barn- och ungdomssamordnare som samverkar brett i barn- och ungdomsfrågor över alla kommunala forum och som driver projekt kring delaktighet, inflytande och hälsa gällande barn- och unga i kommunen.

Ungdomssamordnare kan vara delaktigt i ungdomsforum, driva den digitala plattformen och exempelvis vara en löpare mellan socialförvaltningen, kultur och fritid och barn- och utbildningsfrågor för att tydligare fånga upp gemensamma frågor och samverka kring dessa.

Andra undersökningar som har kopplingar till fokusområdet

- **Koppling till LUPP:** Detta är LUPP-enkätens mest dramatiska resultat. Intresset för att vara med och påverka i kommunala frågor har rasat från 50 % (2018) till endast 28 % (2024).

- **Ungdomsbarometern (Gen Z):** Generation Z känner, enligt Ungdomsbarometerns undersökning, en minskad känsla av möjlighet att påverka samhället i stort på grund av oro för stora, globala frågor. De drar sig tillbaka till det de kan kontrollera (studier, hälsa) och bort från det som känns svårt eller omöjligt att påverka (exempelvis politiken).
- **MUCF:s rapport "Fokus 24 – Platsens betydelse" - 2024:** Rapporten lägger till strukturella dimensioner och pekar på att unga i landsbygdskommuner känner sig inte lika inkluderade och delaktiga i samhället. Ungdomars svar, från lokala ungdomsdialoger, visar att flera av dem varken känner sig inkluderade eller vet hur de ska delta. Det behöver inte betyda att ungdomarna är oengagerade, utan kanske snarare att de känner sig bortkopplade och inte vet hur de ska nå fram.
- **MUCF "En fördjupad bild av ungas inflytande och delaktighet" - 2024:** Rapporten visar att "många unga är intresserade av samhällsfrågor men att enbart en liten andel har medlemskap i samhällsorienterade föreningar, går på politiska möten och har kontakt med politiker och tjänstepersoner. Det är också en stor andel unga, 52 %, som uppger att de inte tror att de behövs i det svenska samhället. Ungefär lika många, 50 %, svarar att de inte känner sig delaktiga i det svenska samhället. Rapporten visar också att valdeltagandet bland unga (18-24 år) minskade för första gången på decennier i valet 2022 och att minskningen främst beror på att allt färre unga med utländsk bakgrund röstar. Endast 55 % av killar med utländsk bakgrund i områden med socioekonomiska utmaningar röstade i riksdagsvalet 2022. Att alla unga har goda och jämlika förutsättningar till inflytande över samhällsutvecklingen är viktigt för tilltron till demokratin. Stora skillnader i inflytande riskerar att skada demokratins legitimitet. Det är därför viktigt att främja alla ungas förutsättningar till inflytande och delaktighet."
- **Sammanställning av ungdomsdialoger inför framtagandet av en ny översiktsplan³:** "Genomgående är [att ungdomarna framför önskemål] om platser att mötas på utomhus med bänkar, mysig känsla och gärna i samband med generationsöverskridande kultur- eller fritidsaktivitet.

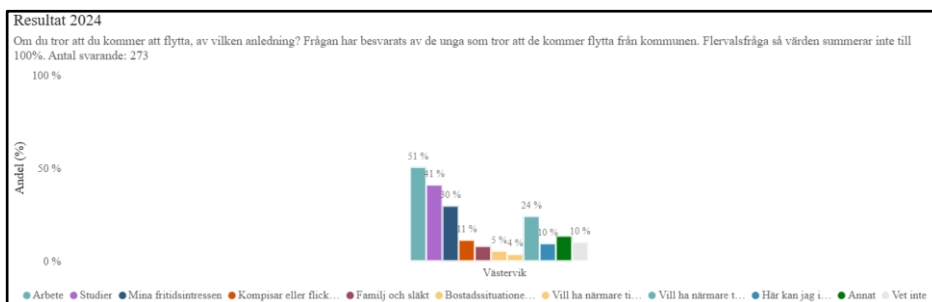
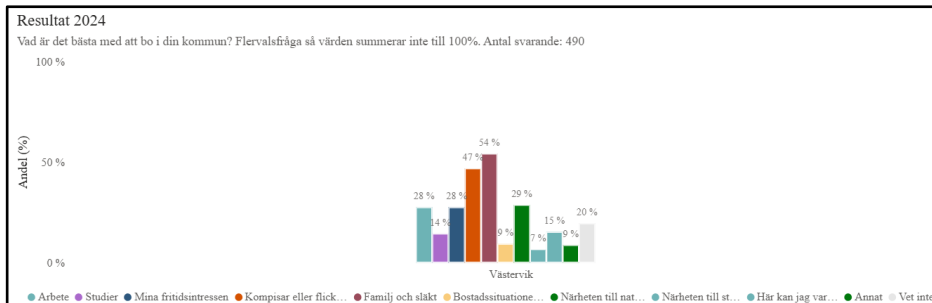
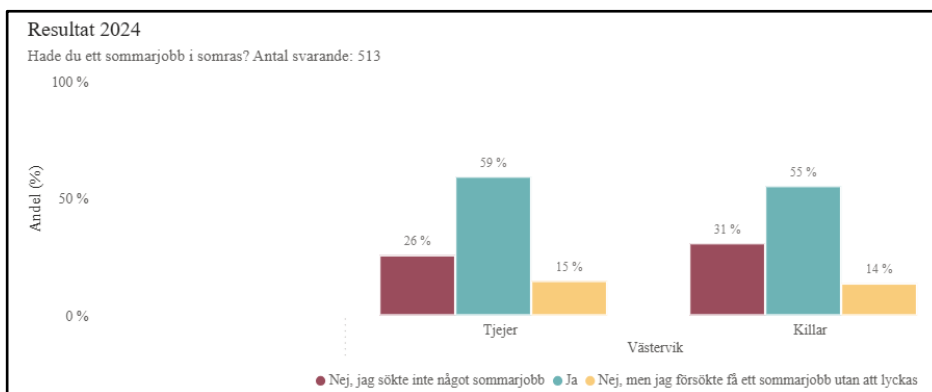
³ Sammanställning av ungdomsdialoger som genomförts av samhällsbyggnadsenheten för att ta del av hur barn och unga vill att Västerviks kommun ska utvecklas och se ut i framtiden

Under hösten 2025 har tjänstepersoner befunnit sig på utvalda platser för att ta del av hur barn och unga vill att kommunen ska utvecklas och se ut i framtiden. Platserna har varit tjejkväll i Västervik, Västerviks gymnasium, Ankarsrums skola (högstadiet) samt Östra Ringskolan i Gamleby. Huvuduppgiften gick ut på att barn och ungdomarna fick välja ut en plats, av 29 förvalda platser, och sedan berätta hur de önskade att platsen skulle förändras i framtiden. Beskrivningen matades in i ett AI-program. Vid frågor kring sammanställningens innehåll, kontakta Maria Bolin, maria.bolin@vastervik.se eller Malin Ohlsson, malin.ohlsson@vastervik.se.

Det handlar om rörelse både i det stora, med förslag på nya idrottsanläggning, och i det lilla, med spontanidrott som basket och utegym. Unga är inte rädda för att sätta färg på det offentliga rummet. [De] sätter gärna kollektivtrafik och cykeltrafik i fokus då många inte har tillgång till eget fordon/körkort. Att områden är välskötta, gröna och att befintliga platser tas om hand är centralt. I flera av förslagen kan man också dra slutsatsen att evenemang inom både kultur och fritid är viktigt för ungas trivsel... För de mindre orterna eftersträvas god kollektivtrafik, ett bibehållet eller ökat serviceutbud och fler aktiviteter... Skolgårdarnas utformning är viktiga.”

2.5 Arbete och framtid

Sammanfattning av ungdomarnas synpunkter: När det gäller arbete upplever ungdomarna (åk 7-9) att det är enkelt att hitta sommarjobb och noterar att Västervik är en "sommarstad". Det finns också extrajobb under resten av året inom exempelvis omsorgen.

Det upplevs dock som svårare att hitta heltidsjobb efter studenten och de äldre ungdomarna noterar att det "inte finns några industrier att jobba på som ungdom". Ungdomarna upplever att de har blivit bra bemötta på sina arbetsplatser.

"Ungdomarna tycker att det är en liten och trygg stad och de verkar trivas bra. En ungdom säger att man eventuellt sedan behöver flytta för att kunna utbilda sig, hitta jobb och ha bra karriärmöjligheter."
Ellen Keyskolan

Ungdomarna på Västerviks gymnasium ser fram emot att lära sig nya saker och träffa nya människor men oroar sig samtidigt, i viss mån, för det skolarbete som ligger framför dem. Många ungdomar tror inte att de kommer att bo kvar i kommunen efter gymnasiet utan de kommer att flytta för att studera eller arbeta på annan ort.

Förslag

- **Synliggör lokala karriärvägar:** Samla, på ett tydligare sätt, information om utbildningar och karriärmöjligheter som finns inom kommunen och Kalmar län. Detta för att visa på alternativ till utflyttning och för att motivera unga att se en framtid på hemmaplan.
- **Samverka med lokala företag:** Undersök möjligheten att skapa fler ferieplatser och även för yngre ungdomar.
  - **Utred ökad samverkan:** Utred möjligheterna att öka samverkan mellan skolan, företag och Arbetsförmedlingen för att tillskapa olika varianter av ingångsjobb eller trainee-platser för nyutexaminerade gymnasieelever i syfte att minska glappet mellan skola och arbete.
- **Se över boendemöjligheter:** Kartlägg förutsättningar för ungdomar att hitta boende i kommunen och om bostadsbeståndet behöver kompletteras för att möta deras behov.

Andra undersökningar som har kopplingar till fokusområdet

- **Koppling till LUPP:** Dialogerna nyanserar LUPP-enkätens positiva siffror. Trots att 89 % ser positivt på framtiden och andelen som planerar att flytta har minskat till 54 %, från 57% 2021, visar intervjuerna att flytt fortfarande ses som en nödvändighet för många ungdomar för att få den karriär man ser framför sig.
- **MUCF:s rapport "Fokus 24 – Platsens betydelse" - 2024:** Rapporten beskriver att "unga flyttar från landsbygdskommuner i högre utsträckning än från andra kommuntyper, framför allt tjejer, unga med utländsk bakgrund, unga med gymnasieexamen, unga som läser vidare på högskolenivå, unga som inte har funktionsnedsättning". Det fenomenet kan leda till 'brain drain' för landsbygdskommuner.

- **Ungdomsbarometern (Gen Z):** Undersökningen från Ungdomsbarometern bekräftar LUPP-resultatet om att unga har en positiv syn på sin egen framtid, trots samhällsoro. Den visar också att karriär, stabilitet och att 'tjäna pengar' blivit viktigare. Ungdomarnas praktiska syn på sommarjobb och oro för heltidsjobb speglar denna ekonomiska realism (lokala ungdomsdialoger).
- **Workshops med gymnasieelever kring regional utvecklingsstrategi:** För att bidra till goda framtidsmöjligheter lyfts bland annat feriejobb fram. De kan bidra till att ungdomarna får med sig bra erfarenheter framåt. Att få möjlighet till praktik under skoltiden är också betydelsefullt. Det handlar om att få erfarenheter och enklare kunna skapa sig en uppfattning om vad man vill jobba med i framtiden. Det handlar också om att ha någonting att göra, exempelvis på sommaren. "Har man ett kompisgäng där alla jobbar blir det mest att man ligger hemma en sommar", säger en ungdom.

3, LUPPgruppens sammanfattande reflektioner

De lokala ungdomsdialogerna och LUPP-enkäten pekar ut ett antal utvecklingsområden för kommunen. För att möta de utmaningar och synpunkter som ungdomarna beskrivit redovisas i rapporten flera förslag som alla har hög relevans och vikt. LUPPgruppen vill ändå lyfta fram några förslag som särskilt viktiga eftersom de är omfattande, hänger samman med varandra och tros ha långtgående positiva effekter för barn och unga i Västerviks kommun om de genomförs.

1. Fritid och aktiviteter

- Öka samverkan kring barn och ungdomars behov och önskemål avseende kollektivtrafiken så att det blir ett prioriterat utvecklingsområde tillsammans med KLT.

2. Skolmiljö, trygghet och trivsel samt Hälsa och välmående

- Öka resurserna till grundskolorna så att arbetet kring mobbning, rasism, utsatthet, elevhälsa och arbetsmiljö kan förstärkas.

3. Inflytande och delaktighet

- Involvera barn och unga i relevanta processer. Arbeta styrt och målinriktat för att öka barn och ungas möjlighet till delaktighet och inflytande i fler frågor (Ungdomsforum).
- Utred behovet av en kommunal barn- och ungdomssamordnare.
- Skapa en digital plattform/hemsida för barn och unga i Västerviks kommun (Ung i Västervik).

4. Likvärdiga livsvillkor i hela kommunen

- Utforska behovet av att vidare undersöka ojämlika förhållanden mellan barn och unga på landsbygden i relation till barn och unga i Västerviks stad. Överväg kompensatoriska åtgärder om förutsättningarna för barn och unga, beroende på geografi i detta fall, avsevärt skiljer sig åt.